

situation, and also helped to increase motivation, to improve the professional level, analyzed the challenges of modern teachers of physical education for the integrated implementation of educational, recreational and educational objectives of the students, which was primarily due to socio-economic and educational transformation of Polish society in the European Union and individual problems that take place in the work of the teachers of physical education, significant progress in creating an enabling environment to improve their teaching skills, as well as improving the financial situation of Polish teachers in the country.

Key words: physical education, school, teacher, reform students.

Отримано: 29.09.2014

УДК 615.83:371.2(410)

С. В. Гук

СПЕЦИФІКА СЕРТИФІКАЦІЇ І ЛІЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Проаналізовано специфіку сертифікації і ліцензування кваліфікації фахівців з фізичної реабілітації у Великій Британії. З'ясовано роль державних органів та громадських організацій Великої Британії в забезпеченні контролю за професійною підготовкою фахівців з фізичної реабілітації. Подано перелік документів, що відображають вимоги професійних законодавчих органів до програм навчання фахівців з фізичної реабілітації. Охарактеризовано ступені та кваліфікації вищої освіти та альтернативні варіанти отримання документу про закінчення університету у разі невиконання вимог з успішності.

Ключові слова: фізична реабілітація, фахівець з фізичної реабілітації, сертифікація і ліцензування, університети Великої Британії.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших стратегічних завдань у сфері вищої освіти в Україні є досягнення вищими навчальними закладами європейського рівня якості. Особливо гостро ставиться питання: наскільки вища освіта в Україні відповідає високим міжнародним стандартам.

Одним із складних завдань, які потребують свого вирішення на шляху створення загальноєвропейського освітнього простору, є зближення освітніх систем вищої школи з метою підготовки високо кваліфікаційних кадрів у різних сферах професійної діяльності [1; 4]. Актуальними є питання, що стосуються модернізації змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації в контексті відповідності сучасним вимогам суспільства. Якість підготовки фахівців з фізичної реабілітації піддається активному дискутуванню.

Суб'єктом професійної діяльності фахівців з фізичної реабілітації є людина, яка потребує комплексної реабілітаційно-оздоровчої допомоги. Тому, на сучасному етапі становлення фізичної реабілітації, як професії, змінюються вимоги до професійних якостей майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, а саме:

високий рівень професійних знань, умінь і навичок; відповідальність за здоров'я людей; уміння ефективно співпрацювати з пацієнтами та колегами, створювати позитивний емоційний мікроклімат, передбачати та адекватно оцінювати соціальні наслідки різнопланової реабілітаційної діяльності, постійно вдосконалювати свій професійний рівень.

На жаль, у підготовці фахівців з фізичної реабілітації виникають труднощі, зумовлені відсутністю уніфікованої нормативно-правової бази навчання, відповідних баз практичної підготовки, міжпрофесійного навчання та досконалої системи сертифікації, ліцензування та підвищення кваліфікації упродовж усієї професійної життєдіяльності.

В.О. Кукса відмічає, що з'явилася гостра необхідність звернути увагу на досвід інших країн, які вміють дбати про соціальне здоров'я нації не тільки шляхом вкладення додаткових коштів у систему охорони здоров'я, а й завдяки модернізації підготовки кадрів вищої кваліфікації [2].

Велика Британія має репутацію країни класичної університетської і професійної освіти. Кваліфікації її вищої школи (бакалавр, магістр) формально найбільш відповідають положенням Болонської Декларації. На відміну від країн континентальної Європи Велика Британія має послідовну освітню систему і являє собою де-факто глобальну модель для стандартів вищої освіти.

Актуальність теми дослідження зумовлена недостатнім ступенем вивчення системи підготовки фахівців з фізичної реабілітації, специфіки їх сертифікації та ліцензування у зарубіжних країнах. Вважаємо, що вивчення досвіду Великої Британії матиме позитивне значення для вдосконалення підготовки фахівців з фізичної реабілітації у вітчизняних університетах.

Мета статті. Метою статті є аналіз специфіки сертифікації та ліцензування кваліфікації фахівців з фізичної реабілітації у Великій Британії та визначення можливості використання британського досвіду у підвищенні якості підготовки фахівців з фізичної реабілітації в університетах України.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що питання підготовки фахівців з фізичної реабілітації є актуальним. Проблеми підготовки фахівців з фізичної реабілітації розглядали Н.О. Белікова – теоретико-методичні аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації; Т.М. Бутеря – міжпредметні зв'язки й ефективна підготовка фізичних реабілітологів у педагогічних ВНЗ; І.І. Марюнда, В.М. Осіпов – особливості професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації до роботи зі спортсменами. Відзначимо дослідження А.П. Суценко які стосуються професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у закордонних країнах; Т.Ю. Осадчої – про професійну підготовку викладачів фізичного виховання в університетах США; А.М. Герцика – підготовка бакалаврів фізичної реабілітації в Канаді; А.М. Кавакзе Ризик – організаційно-методичні особливості підготовки фахівців

фізичної реабілітації в Йорданії; Є.В. Нерушенко та А.С. Власової – аналіз основних напрямів підготовки реабілітологів у вищих навчальних закладах Європи та США.

Але комплексні дослідження про те, яким чином повинна здійснюватися професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації з урахуванням досвіду провідних країн – відсутні, чим підтверджується доцільність обговорення цієї проблеми на різних рівнях.

Виклад основного матеріалу. Стосовно Великої Британії доцільно використовувати термін «евалюативна держава» (Evaluative State), оскільки на протипагу традиційному бюрократичному контролю за якістю вищої освіти з боку держави, основна увага приділяється не стільки якості знань під час вступу у вищі навчальні заклади, скільки їх якості після закінчення [5].

Для контролю за якістю вищої освіти у Великій Британії створена Рада з якості вищої освіти (Higher Education Quality Council (HEQC)). Вона фінансується із внесків університетів і надає послуги з аудиту напрямів, що забезпечують високі стандарти підготовки і якості фахівців та поширенню позитивного досвіду. Оцінка успішності студентів здійснюється за трибальною системою: відмінно, задовільно і незадовільно. Науково-дослідницька діяльність університетів оцінюється за п'ятибальною шкалою. Інспектування проводиться один раз в чотири роки групою незалежних експертів, що включає фахівців з окремих предметів. Групу очолює зареєстрований інспектор (Registered Inspector). Інспекція університету проводиться на контрактній основі, в якій інспекторські групи змагаються між собою в процесі торгів за контракт. Від вищих навчальних закладів вимагається, щоб вони проводили самооцінку своєї діяльності і визначали свій рейтинг. Університети, які присвоїли собі рейтинг «відмінно», автоматично підлягають інспектуванню [5].

Зазначимо, що у Великій Британії академічні кваліфікації присвоюються не державою, як у інших європейських країнах, а конкретними університетами. Ступені та інші кваліфікації вищої освіти, які пропонують вищі навчальні заклади, що не мають права присвоювати свої власні ступені, можуть бути присвоєні сторонніми органами, наприклад, місцевим університетом або Відкритим Університетом [3].

Для аналізу специфіки сертифікації і ліцензування кваліфікації фахівців з фізичної реабілітації у Великій Британії, необхідно звернути увагу на той факт, що національний термін «фізична реабілітація» відповідає міжнародному терміну «фізична терапія» або «фізіотерапія» (Physical Therapy or Physiotherapy). Існування такої відповідності відкриває можливості для аналізу теорії і практики фізичної реабілітації у країнах-членах Світової конфедерації фізичної терапії (The World Confederation for Physical Therapy). Відповідно до вище сказаного фізичний реабілітолог – це фізіотерапевт (physiotherapist) у Великій Британії.

За визначенням Британського товариства фізіотерапії (The Chartered Society of Physiotherapy (CSP)): «Фізіотерапія – медична

професія, що має відношення до функціонування людського організму, руху та збільшення потенціалу активності» [8].

Агентство забезпечення якості вищої освіти (QAA) встановлює критерії з фізичної реабілітації за трьома напрямками:

1. Надання професійної допомоги пацієнтам, як, наприклад, у сфері професійної анатомії, та відповідальність за свою діяльність.

2. Практична спрямованість у питаннях охорони, підтримки та поліпшення здоров'я та самопочуття, визначення та оцінки потреб медичної та соціальної служб.

3. Знання, розуміння та майстерність як основні компоненти, що зміцнюють теоретичну освіту фахівця медичної служби, наприклад, будова та здорове функціонування систем людського організму поряд із знанням про дисфункції, відхилення та патології [9].

Рада професіоналів охорони здоров'я у Великій Британії виступає регулятором 15 професій у сфері охорони здоров'я, серед яких професія фізичного реабілітолога (physiotherapist). Згідно переліку професій, що входять до списку Ради, професійна діяльність в сфері фізичної реабілітації захищена законом. Це означає повну кримінальну відповідальність за практичну діяльність, яка проводиться без реєстрації та дозволу Ради.

Головна роль Ради (НРС) полягає в захисті суспільства від надання некваліфікованої допомоги і знаходженні кваліфікованих фахівців для забезпечення високих стандартів обслуговування в сфері збереження, відновлення та охорони здоров'я. Враховуючи такі вимоги, фахівець з фізичної реабілітації повинен:

- надати докази необхідної кваліфікації та досвіду роботи;
- дотримуватись правил етичної та професійної поведінки (Code of Ethics and Professional Conduct);
- продовжувати здобувати знання і набувати практичного досвіду для підвищення кваліфікації (Continued Professional Development).

Професія фізичного реабілітолога у Великій Британії вимагає наявності диплому про відповідну освіту яку майбутні фахівці здобувають на базах університетів різної форми власності. Складовою частиною навчального плану з фізичної реабілітації є клінічна освіта, і від студентів вимагають одну третину провести на місцях практичного навчання. Кожен студент повинен представити наявність 1000 годин задовільно оціненої клінічної практики, що є вимогою для Державної реєстрації [6], і повинен відповідати і в подальшому забезпечувати впровадження стандартів професійного рівня фізичного реабілітолога, визначених Радою професіоналів охорони здоров'я [7].

Програми стаціонарного навчання зі спеціальності «Фізична реабілітація» тривають три–чотири роки та надають випускникам можливість стати дипломованими та державно зареєстрованими фізичними реабілітологами.

В університетах Великої Британії використовують декілька програм зі спеціальності «Фізична реабілітація», окремі з яких були

створені передусім для підготовки асистентів фізичних реабілітологів, які бажають отримати освіту дипломованого фізичного реабілітолога. Існує, також певна кількість прискорених програм, що надають ліцензію на право практикувати у сфері фізичної реабілітації. Абитурієнти, які вже отримали перший ступінь, мають змогу навчатися за прискореною програмою для отримання ступеня Магістра.

У програмах обов'язково мають бути відображені вимоги професійних законодавчих органів. Розробляючи програму навчання фахівців з фізичної реабілітації спеціалісти університетів зобов'язані керуватися положеннями таких документів:

- ✓ Кодекс практики для забезпечення навчальної якості та стандартів вищої освіти. Параграф 9: Практичне навчання на місці проходження практики (QAA, 2008);
- ✓ Критерії: Фізіотерапія (QAA, 2001);
- ✓ Програми рівня Магістра у рамках кваліфікаційної освіти з фізіотерапії (CSP, 2003);
- ✓ Принципи навчання та розвитку у Положеннях британського товариства фізіотерапії з акредитації кваліфікаційних програм з фізіотерапії (CSP, 2010);
- ✓ Освітньо-кваліфікаційна характеристика рівня Магістра (QAA, 2010);
- ✓ Довідник користувача: кваліфікаційні рівні та кредитне опіювання в шотландських ВУЗах (SCQF, 2009);
- ✓ Стандарти освіти та навчання (HPC, 2009);
- ✓ Стандарти досвідченості: фізіотерапевти (HPC, 2007).

Успішне проходження програми дасть право кваліфіковано-му спеціалісту подавати заяву на реєстрацію в Раді професіоналів охорони здоров'я у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) та на членство у Британському товаристві фізіотерапії [11, с.1].

Специфіку сертифікації та вимоги ліцензування кваліфікації фахівця з фізичної реабілітації розглянемо на прикладі двох університетів: Манчестерського університету (Manchester Metropolitan University) (отримання ступеня бакалавра) та університету Квін Маргарет (Queen Margaret University) (отримання ступеня магістра).

Програмний курс навчання в Манчестерському університеті триває три роки, навчання стаціонарне. Час вступу – вересень, час випуску – липень. Оскільки програма підготовки фахівців з фізичної реабілітації має професійний характер, студентам необхідно засвоїти певний перелік модулів. Деякі модулі програми включають попередні вимоги, які необхідно виконати заздалегідь до вступу в університет. В залежності від виконання вимог з успішності та вимог відзнаки студенти мають можливість отримати відповідний до їх теоретичних знань та практичних навичок документ про відповідну освіту, який в подальшому визначає їх професійний статус, розвиток та вдосконалення. Досягнення студентами відповідного рівня залежить від цілей та можливостей самих студентів [10, с.21].

Річень 4 – отримання Свідоцтва (Certificate). Студент, який не відповідає вимогам щодо переходу на рівень 5 (120 кредитів за

рівень 4) для отримання ступеня бакалавра наук з відзнакою у галузі «Фізіотерапія» (фізична реабілітація) має право на Свідоцтво про вищу освіту у галузі «Основи здоров'я» за успішне досягнення рівня 4 із 120 кредитами.

Рівень 5 – середній рівень (Intermediate). Студент, який не відповідає вимогам щодо переходу на рівень 6 (120 кредитів за рівень 5) для отримання ступеня бакалавра наук з відзнакою у галузі «Фізіотерапія» (фізична реабілітація) має право на: Свідоцтво про вищу освіту у галузі «Основи здоров'я» за успішне досягнення рівня 4 із 120 кредитами, або Диплом про вищу освіту у галузі «Основи здоров'я» за успішне досягнення рівня 5 із 120 кредитами.

Рівень 6 – отримання ступеня бакалавра наук з відзнакою (Honor). Ступінь бакалавра наук з відзнакою надає право подавати заяву на реєстрацію у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) у Раді професіоналів охорони здоров'я.

Студент, який вийшов на прохідний або допустимо прохідний рівень з оцінюванням у 360 кредитів, 120 на рівні 4, 120 на рівні 5 і 120 на рівні 6, та виконав усі вимоги на відзначення Ступенем бакалавра наук з відзнакою відповідно до «Правил оцінювання навчання за студентськими програмами», має право на отримання ступеня Бакалавра наук з відзнакою у галузі «Фізіотерапія» (фізична реабілітація) і, як результат, подавати заяву на реєстрацію у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) у Раду професіоналів охорони здоров'я.

Рівень 6 – прохідний ступінь (Pass Degree) дає можливість подавати заяву на реєстрацію у якості фізіотерапевта у Раду професіоналів охорони здоров'я. Студент має досягти прохідного або допустимо прохідного рівня із оцінюванням у 120 кредитів за рівень 4, 120 кредитів за рівень 5, та відповідати вимогам на відзначення прохідним ступенем відповідно до «Правил оцінювання навчання за студентськими програмами». В даному випадку студент має право бути відзначеним ступенем Бакалавра наук у галузі «Основи здоров'я» [10, с.21].

Студенти, що отримують прохідний ступінь зазвичай не мають права подавати заяву на реєстрацію у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) у Раді професіоналів охорони здоров'я (Стандарти освіти та навчання, Рада професіоналів охорони здоров'я, 2009а: 4). Це підтверджується у «Критеріях програм медичної освіти» Агенції забезпечення якості вищої освіти. (Розділ 1: Фізіотерапія (QAANE, 2001)) та «Положеннях про навчальний план для кваліфікаційних програм з фізіотерапії» (CSP, 2002а: 15). «Програмний документ з процедури оцінювання» Британського товариства фізіотерапії також відмічає, що ступінь нижчий за Ступінь бакалавра з відзнакою як правило не приймається до розгляду (CSP, 2002с: 29).

Британське товариство фізіотерапії зазначає, що відзнаки, які не дають право подавати заяву на реєстрацію у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) у Раді професіоналів охорони

здоров'я, не повинні використовувати у назві кваліфікації слово «фізіотерапія» («фізична реабілітація») [10, с.21].

Цікавим є той факт, що видача відзнак у разі, коли студент був відсутній з причин хвороби, не дозволена. Це зумовлено такими положеннями:

✓ у «Стандартах освіти та навчання» Ради професіоналів охорони здоров'я, Великої Британії наголошується, що у ситуаціях, коли студенти пропускають заняття з причин хвороби, існує неможливість прийняття їх до реєстру кваліфікованих спеціалістів;

✓ у «Програмному документі з процедури оцінювання» Британського товариства фізіотерапії наголошується, що укладачі програм мають пояснити в правилах, що ступінь без відзнаки чи ступінь, здобутий після хвороби студента, не дає права отримувати членство у Британському товаристві фізіотерапії [11].

Щоб відповідати ступеню Магістра наук у галузі «Фізіотерапія» (фізична реабілітація) в університеті Квін Маргарет (Queen Margaret University), студент повинен успішно здати всі основні модулі та відпрацювання практичних навичок і пройти 1000 годин практично орієнтованого, контрольованого керівником навчання.

Для отримання Диплому про закінчення університету зі спеціальності «Фізіотерапія» (фізична реабілітація) студент повинен виконати всі вимоги ступеня Магістра наук (за виключенням виконання дослідницького проекту).

Альтернативний варіант отримання документу про закінчення університету, коли студент не зміг успішно виконати всі вимоги на ступінь Магістра наук чи на отримання Диплому про закінчення вищого навчального закладу зі спеціальності «Фізіотерапія» (фізична реабілітація), в жодному разі не дозволяє реєстрацію у Раді професіоналів охорони здоров'я. Таким чином, студенти, які успішно завершили магістерський рівень із кількістю кредитів 60, можуть бути відзначені Свідоцтвом про закінчення університету в галузі «Основи здоров'я».

Студенти, які успішно завершили магістерський рівень із кількістю кредитів 120, можуть бути відзначені Дипломом про закінчення університету в галузі «Основи здоров'я».

Студенти, які успішно завершили магістерський рівень із кількістю кредитів 120 та задовільно здали дослідницький проект, можуть бути відзначені ступенем Магістра наук у галузі «Основи здоров'я» [11, с.4].

Студенти, які вступають до університету, реєструються на здобуття ступеня Магістра наук у галузі «Фізіотерапія» (фізична реабілітація). На початку другого року навчання вони мають можливість переходу на здобуття Диплома про закінчення університету в галузі «Фізіотерапія», і в такому випадку вони не підлягають реєстрації на модуль з виконанням дослідницького проекту. Студент, який залишається зареєстрованим на здобуття ступеня Магістра наук у галузі «Фізіотерапія», але невдало виконує дослідницький проект, не відповідаючи стандартам його оцінювання, може, в наслідок цього бути відзначеним тільки Дипломом про закінчення університету в галузі «Фізіотерапія».

Для того, щоб бути відзначеним Дипломом зі ступенем Магістра наук у галузі «Фізіотерапія», студент має успішно здати всі модулі за університетською програмою. В загальному обсязі необхідно набрати 240 кредитів рівня M-level (Магістр) та 105 кредитів рівня N-level (Бакалавр). Альтернативних їм модулів не існує.

Для відзначення Дипломом про закінчення університету у галузі «Фізіотерапія», студенту потрібно успішно здати всі модулі, визначені університетською програмою. В загальному обсязі необхідно набрати 180 кредитів рівня M-level (Магістр) та 105 кредитів рівня N-level (Бакалавр). Альтернативних їм модулів не існує [11, с.6].

Отже, є два шляхи отримання Диплома про закінчення університету зі спеціальності фізична реабілітація: можливість отримання Диплому про закінчення університету на початку другого року навчання та з Диплому про закінчення університету наприкінці 6 семестру, якщо студент невдало виконав або не виконав дослідницький проект до визначеного строку.

Студентам, які обирають випуск з Дипломом про закінчення університету на початку другого навчального року, за умови відповідної сприятливої ситуації з місцем проходження практики, може бути дозволено пройти практику Рівня 4 впродовж 5 семестру.

Усім студентам, які обрали випуск з Дипломом про закінчення університету у галузі «Фізіотерапія», і які ще не були зареєстровані на модуль дослідницького проекту, надається можливість підвищити свій кваліфікаційний рівень ступенем Магістра наук у галузі «Фізіотерапія», що передбачено «Правилами університету з системи оцінювання» (Положення 8.5) та «Правилами прийому студентів» (Положення 8.2). Використовуючи таку можливість, студенти повинні перереєструватися впродовж 2 навчальних років та зареєструватися на виконання (стаціонарно чи заочно) дослідницького проекту. Студенти, які раніше невдало виконали дослідницький проект, не мають можливості здобути ступінь Магістра наук. Їм рекомендовано навчання з Дипломом про закінчення університету у галузі «Фізіотерапія» [11, с.6].

Висновки. Стабільний розвиток системи професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації в університетах є частиною державної політики Великої Британії в сфері охорони здоров'я та соціального забезпечення.

Високі стандарти підготовки і якості фахівців з фізичної реабілітації у Великій Британії забезпечуються контролем, який здійснює Рада з якості вищої освіти (Higher Education Quality Council (HEQC)) шляхом інспектування університетів і визначення їх рейтингів.

Ступені та кваліфікації вищої освіти, у Великій Британії присвоюються не державою, а конкретними університетами. У програмах підготовки фахівців з фізичної реабілітації обов'язковими до відображення є вимоги професійних законодавчих органів. Практична і теоретична підготовка майбутніх фізичних реабілітологів (physiotherapists) в університетах Великої Британії здійснюється у прямому співробітництві з політикою Британського това-

риства фізіотерапії (The Chartered Society of Physiotherapy (CSP)), Міністерством охорони здоров'я Великобританії (The Department of Health (DoH)), Радою професіоналів охорони здоров'я (The Health Professions Council (HPC)) та Агенцією забезпечення якості (The Quality Assurance Agency (QAA)).

Професія фізичного реабілітолога у Великій Британії вимагає наявність диплому про відповідну освіту, яку майбутні фахівці здобувають на базах університетів різної форми власності та реєстрації у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) у Раді професіоналів охорони здоров'я і Британському товаристві фізіотерапії (The Chartered Society of Physiotherapy (CSP)). Згідно переліку професій, що входять до списку Ради професіоналів охорони здоров'я у Великій Британії професійна діяльність в сфері фізичної реабілітації захищена законом. Це означає повну кримінальну відповідальність за практичну діяльність, яка здійснюється без реєстрації та дозволу Ради.

Студенти у британських вузах мають можливість отримати відповідний до їх теоретичних знань та практичних навичок документ про відповідну освіту, який в подальшому визначає їх професійний статус, розвиток та вдосконалення.

Відзнаки, що надаються, залежать від виконання вимог з успішності та вимог відзнак, що визначаються певними рівнями. Досягнення студентами відповідного рівня залежить від цілей та можливостей самих студентів. Для отримання Диплому зі ступенем Бакалавра або Магістра наук у галузі «Фізіотерапія», студентам необхідно успішно здати всі модулі, визначені університетською програмою. За вимогами Британського товариства фізіотерапії відзнаки, які не дають право подавати заяву на реєстрацію у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) у Раді професіоналів охорони здоров'я, не повинні містити у назві кваліфікації слово «фізіотерапія» («фізична реабілітація»). Тому, у разі не виконання вимог щодо отримання даної кваліфікації студенти отримують Свідоцтво про вищу освіту у галузі «Основи здоров'я» або Диплом про вищу освіту у галузі «Основи здоров'я» і не мають права подавати заяву на реєстрацію у якості фізіотерапевта (фізичного реабілітолога) у Раді професіоналів охорони здоров'я.

Вивчення та аналіз досвіду сертифікації та ліцензування фахівців з фізичної реабілітації у Великій Британії може мати позитивні наслідки для вдосконалення вітчизняної системи підготовки фахівців з фізичної реабілітації та впровадження більш високих стандартів для надання якісних послуг населенню у цій сфері діяльності.

Список використаних джерел:

1. Герцик М.С. Організаційно-методичні особливості підготовки фахівців з фізичної реабілітації / М.С. Герцик, А.М. Герцик // Кінезіологія в системі культури : мат. конф. – Івано-Франківськ : Плай, 2001. – С. 7-8.
2. Кукса В.О. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук :

- 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.О. Кукса. – К., 2002. – 18 с.
3. Методы преподавания и оценивания достижений студентов в университетах Великобритании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.educationsystems.info> – Назва з екрана.
 4. Ніколаєнко С. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства / С. Ніколаєнко // Освіта України. – 2007. – № 16-17. – С. 2-20.
 5. Сибирова Д.Р. Организационная структура управления качеством подготовки педагогических кадров в Великобритании / Д.Р. Сибирова. Фундаментальные исследования. – 2007. – №12. – С. 359-361.
 6. The Chartered Society of Physiotherapy. (2002a). Curriculum framework for qualifying programmers in physiotherapy. – London: CSP [Electronic Resource]. – Mode of access: www.csp.org.uk – Title from the screen.
 7. The Chartered Society of Physiotherapy. (2003). Clinical education placement guidelines. – London: CSP. – P. 14 [Electronic Resource]. – Mode of access: www.csp.org.uk – Title from the screen.
 8. The Chartered Society of Physiotherapy [Electronic Resource]. – Mode of access: www.csp.org.uk – Title from the screen.
 9. The Quality Assurance Agency for Higher Education (2001) Benchmark Statement for Health Care Programmes : Physiotherapy. QAA. Gloucester. – 21 p.
 10. Manchester Metropolitan University [Electronic Resource]. – Mode of access: www.mmu.ac.uk/academic/casge/specs/hpsc/2013-14/1314-2815.pdf – Title from the screen.
 11. MSc Physiotherapy (pre-registration) – Queen Margaret University [Electronic Resource]. – Mode of access: [www.gmu.ac.uk/guality/documents_ps/10-11validationsandreviews/MSc Physiotherapy pre-registration2011.pdf](http://www.gmu.ac.uk/guality/documents_ps/10-11validationsandreviews/MSc%20Physiotherapy%20pre-registration2011.pdf) – Title from the screen.

We have analyzed the specification of certifying and licensing of the physical rehabilitation qualification levels in Great Britain. We have considered the higher education criteria set for the physical rehabilitation training by the Quality Assurance Agency in Great Britain. We have found out the role of the British public organizations in assuring control over physical rehabilitation professional training. In our work we have represented a list of documents which define the benchmark statements of the professional legislative bodies as to the physical rehabilitation programs specifications. We have specified the requirements as to the qualifications that confer eligibility to apply for registration with the Health Professions Council. We have characterized higher education awards and qualifications at the example of Manchester Metropolitan University and Queen Margaret University. We have intensely scrutinized the alternative ways of getting a diploma by the students who do not satisfy the requirements for a higher award. We have emphasized the importance of using the foreign experience in the domestic professional training of physical rehabilitation students.

Key words: physical rehabilitation, certifying and licensing, physical rehabilitation qualification level, Great Britain universities.

Отримано: 2.07.2014